

REPORTATGE

El reportatge d'aquest "Catalunya" és obra dels companys i companyes de la publicació llibertària i berguedana "El Pèsol Negre"

Cap àmbit pot ser negat a la discussió des de les teories i pràctiques llibertàries

MUNICIPALISME

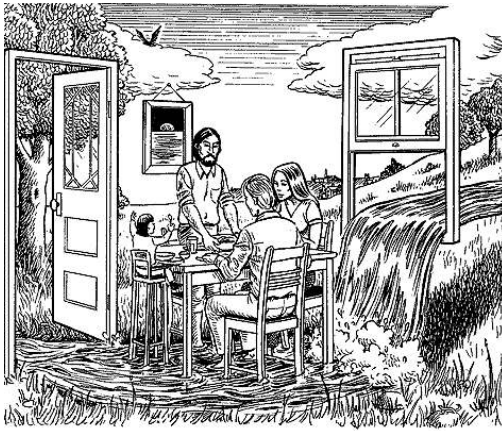
La perversió del municipalisme per part de l'estat i els seus sequaços

Hiram Gascoigne
(El Pèsol Nege)

A bans que res cal aclarir que el municipalisme llibertari no ha estat apropiat per part del sistema estatal (els partits polítics, els governs i les administracions públiques, i els sequaços d'aquest sistema). El que sí ha estat apropiat és el municipalisme; és a dir l'acció política (en el bon sentit de la paraula) construïda i duta a terme des de, en i per al nivell municipal. De fet el municipalisme llibertari és una interpretació anarquista del municipalisme i una crítica a l'apropiació i perversió d'aquest per part del sistema estatal.

Dit això, ara em contradiré a mi mateix, en matissar que una part del municipalisme llibertari (les propostes de Murray Bookchin i dels seus deixebles de l'Institut d'Ecologia Social) sí que ha estat apropiada a través d'alguns partits polítics. De fet no es tracta en tota regla d'una apropiació, ja que Bookchin preveu la participació dels col·lectius llibertaris a les eleccions municipals, no només en l'acte de votar sinó també en la candidatura als càrrecs locals electes.

Aquesta participació electoral la justifica a partir del supòsit que l'assemblea local no té la capacitat de constituir-se com a un òrgan antagonista al poder estatal i, com a conseqüència d'això, és poc probable que els governs municipals accedeixin a dissoldre's o a cedir el poder a l'assemblea. D'acord a això, Bookchin considera que l'estratègia a seguir és apoderar-se dels governs locals i des d'aquests establir les assemblees. La proposta d'aquesta corrent de pensament no només es limita a la participació dels anarquistes, sinó que també preveu l'adopció d'aquest discurs i estratègia per part d'altres col·lectius (partits polítics existents inclosos). D'aquesta manera, per exemple, Janet Biehl (1998) en el seu

llibre cita al partit dels Verds (del poble de Burlington, als Estats Units) i hi inclou el seu programa electoral.

D'aquesta manera no és estrany que el municipalisme llibertari de Bookchin i de l'Ecologia Social, o una part del seu discurs, sigui fàcilment apropiable per part dels partits polítics, especialment ecologistes. A Catalunya, per posar un exemple proper, el partit dels "Els Verds-Alternativa Verda" és possiblement el que més ha reivindicat/apropiat a Murray Bookchin, que el citen com un dels seus clàssics (i en menor mesura reivindiquen també a Kropotkin).

A més d'aquests són molts els partits que reivindiquen el municipalisme, en especial aquells que tenen una base d'actuació més local (per convicció o perquè sorgeixen de moviments locals, com les associacions de veïns, les agrupacions d'electors o els partits d'independents).

L'interès pel municipalisme s'ha incrementat en la darrera dècada en paral·lel a la creixent importància de les qüestions locals, en contraposició a les d'escala superior (des de la regional a la global). Però en aquest creixent interès s'ha invertit

el sentit de la capacitat de poder. Si en el municipalisme (i en l'anarquisme) és de baix (municipi) a dalt, l'apropiació d'aquell ha estat de dalt a baix, sintetitzat en el "principi de subsidiaritat" (acostar el més possible el nivell administratiu a ciutadà). En aquest context, i sense sortir de Catalunya, un dels partits polítics que més s'ha apoderat del discurs municipalista són les CUP (Candidatura d'Unitat Popular), que entenen el municipi només com l'àmbit més proper a les persones, i no com que aquest àmbit està format per persones. Des d'aquest àmbit local, i a través dels ajuntaments, pretenen dur a terme les seves propostes, aplicant la democràcia directa (tot i que, contradictòriament, participen en la democràcia representativa). Tot i que reconeixen el limitat marge d'acció dels ajuntaments, no reclamen l'ampliació de les seves competències ni de la seva sobirania. I, evidentment, en apostar per fer política des dels ajuntaments, no contempen la creació o participació en assemblees municipals paral·leles a aquesta institució.

Una altra de les conseqüències del creixent interès per l'àmbit municipal és també l'apropiació per

part de l'aparell estatal, des de l'administració local (ajuntaments, consells comarcals i diputacions). Aquesta s'ha basat en la construcció de les seves polítiques des de l'àmbit territorial del municipi, però sense cedir el poder de decisió als seus habitants. A partir d'això l'estatalisme crea nous instruments institucionalitzats (plans de participació ciutadana, plans de barri...) pels quals administra i gestiona el municipi, legítimant-se en una il·lusòria participació de la població, i pels quals imposa i exerceix encara més la seva autoritat (en estar més propera a les persones) per mitjà de la intervenció de polítics i tècnics en els òrgans de participació. Per tant aquests instruments s'allunyen molt de la presa de poder per part de les persones, i l'aplicació dels quals té un efecte pervers sobre els col·lectius locals.

Aquesta perversitat es mostra en la generació d'una major asimetria de poder, en la que l'acció dels col·lectius ciutadans queda encara més anorreada pel sistema estatalsista. És a dir, si les persones no tenen la capacitat de decisió i l'àmbit de participació és el més proper possible i d'escala petita (un barri, per exemple), les qüestions que poden

treballar són poques i poc rellevants i amb una escassa capacitat. Per tant, amb l'apropiació del municipalisme s'evita el debat, la negociació, el conflicte i la seva gestió sobre les qüestions importants del municipi, que continuen sent matèria exclusiva del govern municipal i dels tècnics.

Un exemple d'això són els "Consells Territorials" de Manresa, uns òrgans de participació ciutadana de base territorial que estan enfocats als temes d'urbanisme, equipaments, medi ambient i serveis públics en general. Aquests consells, però, no prenen cap decisió, simplement són espais en els que l'Ajuntament de Manresa informa als ciutadans, es presenten queixes i suggeriments, i es fa alguna consulta (no vinculant). El seu control per part de l'Ajuntament és clar: els consells estan formats per dos regidors i un funcionari de l'Ajuntament, als quals cal afegir alguns ciutadans (amb un màxim de 40), que de fet són els representants d'associacions de veïns i d'altres entitats barrials (fins a 12), 12 més designats pels partits polítics i 12 més escollits a l'atzar a partir del padró. Els Consells Territorials, però el mateix per als altres consells ciutadans i òrgans de participació ciutadana de Manresa, van més enllà de la distorsió del municipalisme. Són també un instrument per al control de les associacions de veïns per part de l'Ajuntament i els partits polítics. En aquest sentit cal tenir en compte que les associacions de veïns, sobretot en el seu origen, tenen una fetra component municipalista i que articulen gran part de les reivindicacions de democràcia directa a nivell local (de pobles i barris). Des de la seva aparició (la majoria a la dècada dels 70) els partits polítics s'hi han abocat per a controlar-les, sigui directament o a través del govern municipal. Com es pot des-

continua a la pàgina 4 >

> ve de la pàgina 3

prendre del cas dels Consells Territorials, a tot això cal afegir també la desestructuració de l'àmbit territorial com un mecanisme més en la perversió del municipalisme.

Així, els governs locals tendeixen a la delimitació dels pobles i barris com a forma de trencament de les comunitats locals. Pobles i barris són construccions socials, amb una història i una morfologia pròpies i on s'estableixen les relacions socials que configuren el sentit de comunitat necessari per a l'acció dels col·lectius en contraposició als governs. En delimitar-los des d'una perspectiva tècnica i matemàtica es provoca el trencament d'aquest sentit i, conseqüentment, de l'acció dels col·lectius locals. Així, per exemple, a la ciutat de Manresa s'estableixen quatre unitats territorials independentment dels barris.

Un altre cas és del "Pla de Barris" de Barcelona, que establia, entre d'altres qüestions, la delimitació de la ciutat en uns 70 barris (amb l'objectiu que siguin l'àmbit territorial de la participació ciutadana) i amb una població d'uns 20.000 habitants cada un, al marge de l'existència dels barris tradicionals (que són més i de menor població).

D'una banda, es procedeix a la partició de barris tradicionals en dos barris institucionals i, de l'altra, a l'agrupació dels tradicionals en una sola unitat.

En aquesta mateixa direcció hi ha la proposta de la democràcia inclusiva desenvolupada per Takis Fotopoulos (1997). La democràcia inclusiva és una síntesi d'algunes propostes del socialisme llibertari i de l'anarquisme verd (incloses les idees de Bookchin) al projecte estatalista. En certa manera, la democràcia inclusiva està molt propera al municipalisme llibertari de Bookchin o a l'anarquisme d'estat.

Tornant a la proposta de Fotopoulos, entre d'altres qüestions, aquesta està dirigida a la construcció de la democràcia local a través de les "dèmoi"; és a dir, de petites unitats homogènies de 30.000 habitants aproximadament (fet que inclouria la divisió de les grans ciutats i l'agregació dels petits municipis).

Posteriorment aquests construirien una "confederació de dèmoi", similar a l'Estat. Segons Fotopoulos la xifra de 30.000 permet satisfer localment la majoria de les necessitats essencials, que serien administrades per governs electes, en el mateix sentit que la proposta de Bookchin. Però la qüestió no està en la quantitat, sinó en el que les persones que la formen poden o no decidir.

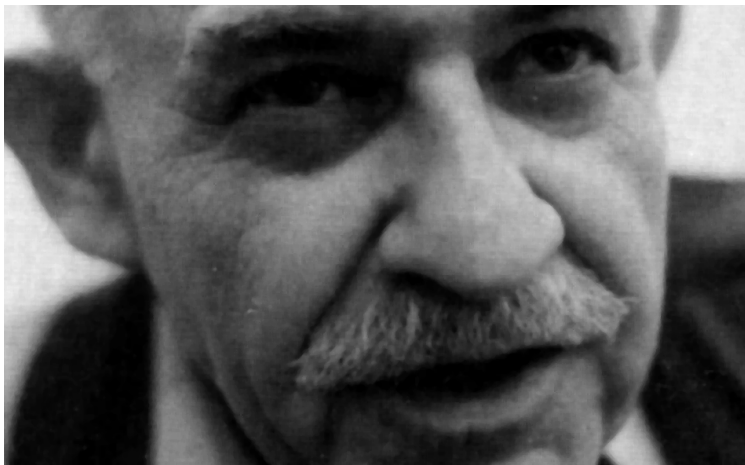
FOTOPOULOS, Takis (1997) [2002]. *Hacia una democracia inclusiva. Montevideo: Nordan Comunidad*

Municipalisme en l'anarquisme ibèric

Gascoigne (El Pèsol Negre)

Poden trobar-se els antecedents del municipalisme llibertari en les propostes de l'anarquisme ibèric de la primera meitat del segle xx? Les propostes comunalistes dels anarquistes espanyols poden relacionar-se amb les municipalistes? La resposta a aquestes preguntes és afirmativa, i en una amplitud molt més extensa de la que se sol pensar. D'una banda, els teòrics del municipalisme llibertari, en especial Murray Bookchin, reconeixen que han desenvolupat les seves propostes recolzant-se en la tendència comunalista, que consideren no suficientment articulada en els textos teòrics i recollida en els escrits de Bakunin i Kropotkin. Sense anar més enllà d'això, s'obliden de les aportacions d'altres anarquistes, com les dels espanyols. Tot i això sovint s'han referit a les col·lectivitzacions de la revolució de 1936-37 com a un exemple pràctic d'algunes de les tesis municipalistes (Stowasser, 1986; Biehl, 1998). Però en aquests casos, les col·lectivitzacions, i d'altres exemples històrics citats (com l'assemblearisme a Nova Anglaterra), són utilitzades només com a justificacions històriques a les seves propostes, sense ser gairebé mai un fonament teòric d'aquestes. De l'altra, els estudiosos de l'anarquisme ibèric o bé s'han quedat curts alhora de valorar-ho en relació al municipalisme llibertari (Sanz, 2001) o bé tot i haver analitzat part de les propostes comunalistes no les han relacionat amb les municipalistes (Paniagua, 1982; Masjuan, 2000).

Una de les raons que expliquen l'oblit o ignorància respecte a les aportacions comunalistes ibèriques és el fet que l'anarquisme també incorpora un biaix territorial envers a certs coneixements. Actualment hi ha una hegemonia de les propostes teòriques anglo-americanes; en d'altres moments ha estat francesa, alemanya i russa. Això ha deixat en un segon terme l'anarquisme ibèric a nivell internacional, inclús entre els col·lectius espanyols. D'acord que un pilot de les propostes teòriques no valen res o que no siguin suficientment desenvolupades, però això no treu que no n'hi hagi de molt vàlides. Reivindicar, doncs, alguns aspectes del comunisme llibertari i del comunisme agrari del primer terç del s. xx és trencar en part amb l'hegemonia de Murray Bookchin o Janet Biehl en el municipalisme llibertari; i és també treure de l'oblit idees que degudament actualit-

Murray Bookchin i les seves polítiques de l'ecologia social és qui més ha fet i escrit sobre el municipalisme llibertari.

zades poden aportar alguna cosa interessant al tema.

Si hem de fer cas dels textos dels anarquistes espanyols, per a una part important d'ells el mecanisme idoni d'organització social, econòmica i territorial és la "comuna" o el "municipi lliure" —el poble, en la terminologia habitual—. Per Masjuan (2000) les propostes d'organització basades en la comuna o el municipi s'inspiren en els principis anarcosindicalistes de l'anarquista francès Pierre Besnard (1933). Si bé en part pot ser així, no es pot acceptar del tot aquesta afirmació, en quant que amb anterioritat a aquesta data ja havien aparegut algunes formulacions, algunes de les quals forja pioneres, com la de Juan Serrano Oteiza, de 1881, a El municipio del porvenir (publicat per capítols a la Revista Social). Paral·lelament cal reconèixer que la major part de les formulacions són molt superficials, deixant les portes obertes a posteriors desenvolupaments i interpretacions. D'aquí que, per exemple, la CNT prengués les idees de Besnard per acabar de donar cos a aquelles propostes.

La trajectòria seguida en l'àmbit dels municipis lliures va tenir una continuïtat fins a la ponència sobre comunisme llibertari aprovada en el Congrés de Saragossa de maig de 1936 de la CNT. Poc temps després, i ja en plena revolució, es constituïren les col·lectivitzacions agrícoles i industrials, que en alguns casos s'acompanyaren de la posada en pràctica de les tesis anarquistes en l'àmbit local. Anteriorment, durant les vagues revolucionàries de 1932 i 1933, ja s'havien dut alguns intents, com la proclamació d'alguns pobles com a "municipis lliures", entre els quals Sallent o Navarces al gener

de 1932. Seguint aquesta mateixa línia, l'any 1945 Felipe Aláiz va publicar el darrer estudi sobre municipalisme, Hacia una federación de autonomías ibéricas, en el que, segons l'opinió de Sanz (2001), possiblement s'aprofundeix com cap altre abans sobre aquests ideals, incloent l'experiència adquirida durant la revolució (però no tant com caldria esperar).

Abans de mostrar les característiques d'aquestes formulacions cal dir que es van construir sobre dues aproximacions teòriques diferents, d'acord amb l'heterogeneïtat de l'anarquisme ibèric: l'anarco-sindicalista, entre les que es contenen de Pierre Besnard o Joan Peiró, basades en la lògica del treball industrial, i l'anarco-comunalista, l'anarquista agrarista i el comunisme llibertari, amb les Bruno Lladó, Federico Urales, Felipe Aláiz o Antonio Ocaña, basades en gran mesura en la concepció de la natura i el treball elaborada per Kropotkin (L'ajuda mútua, 1902). La comparació dels dos grups de propostes mostra que gairebé no existeixen diferències importants, tot i que les existents són molt significatives. A nivell formal les primeres solen ser més elaborades i complexes que les segones, i aquí rau la principal distinció entre ambdues. En les anarco-sindicalistes s'establia per necessitat una organització prèvia i un pla per a la construcció de la societat llibertària organitzada a partir del municipi lliure. En canvi, les anarco-comunistes, tot i partir també del municipi lliure, rebutgen totalment la imposició d'una organització prèvia i una planificació desenvolupades per unes elits revolucionàries que podrien conduir a un nou autoritarisme. Aquest rebuig a la planificació és el que explica que siguin preci-

sament les comunalistes les menys desenvolupades. Però això lluny d'entendre's com una feblesa respecte a les sindicalistes, es mostra com una oportunitat en estar més obertes a diferents possibilitats alhora de posar-les en pràctica. O com diu Urales (1932): "Se trata de una iniciación, de una preparación, de un programa, de una fuente de sugerencias, si se quiere". De tot això també se'n deriva una segona distinció a destacar: mentre les anarco-sindicalistes emfatitzen més la col·lectivitat, les segones parteixen més aviat de les individualitats com a base per a la seva organització.

A grans trets es pot dir que les propostes municipalistes estan construïdes sobre tres característiques principals relacionades amb la dimensió territorial, la governabilitat i la federabilitat; les quals s'estructuren, d'acord a la resolució del Congrés de Saragossa (1936), sempre en l'eix que formen l'individu-la comuna-la federació.

En relació a la primera característica, les comunes estan constituïdes com a les unitats bàsiques en l'organització social, econòmica i territorial, ja que és l'àmbit en el que es desenvolupa la vida quotidiana de les persones. En aquest sentit Urales (1932) defineix els pobles com "un fet de convivència col·lectiva". En cap cas se senyala la dimensió poblacional i l'extensió territorial dels municipis lliures, ja que són les relacions socials de proximitat les que defineixen la seva dimensió, establertes a partir d'un punt geogràfic que les centralitza (en les propostes anarco-sindicalistes aquest punt central ha d'ésser el sindicat local). D'aquesta manera no és pas un nombre concret de persones o de superfi-

cie, ni tampoc els límits municipals o parroquials establerts per l'Estat i l'Església respectivament els que defineixen la dimensió demogràfica i territorial de les comunes. D'aquesta manera, si bé en alguns casos el municipi lliure pot coincidir amb un municipi ja existent, en d'altres, d'una banda, és el resultat de la unió de diferents municipis degut al reduït nombre de població que hi habita i, de l'altra, de la separació d'un municipi en diverses comunes degut, pel contrari, al gran nombre d'habitants (com en el cas de les ciutats, dividides en barris). Així doncs, si són les relacions socials les que construeixen la delimitació dels municipis lliures, s'entén que els límits d'aquests no són fixes. Tot el contrari, els límits són un procés de construcció que pot anar variant en funció dels canvis socials.

El segon lloc, aquestes unitats estan emancipades de l'autoritat de l'Estat, l'església o la burgesia, de manera que són les persones que hi viuen o hi treballen les que prenen les decisions, de forma lliure, solidària i igualitària, per a l'administració i gestió dels afers comuns/municipals. Aquí és important notar que en les propostes comunales, seguint la línia de Proudhon, substitueixen "el govern de les persones" per part d'una minoria per "l'administració de les coses" per part de totes les persones. L'administració i gestió de les "coses" inclou totes aquelles activitats, béns i infraestructures (que passen a ser de propietat comunal, com exposa Urales) que tenen una incidència en l'àmbit local o que des d'aquest àmbit pot incidir-s'hi. És a dir, i per dir-ho d'una certa manera, els municipis tenen competències en tot: educació, comerç, indústria, salut, agricultura... En aquest punt hi ha una important diferència entre les propostes de caire anarco-sindicalista i les anarco-comunalistes. En les propostes de Besnard o Peiró, per exemple, es constitueixen dos òrgans d'administració: la "unió local de sindicats" s'encarrega de les activitats econòmiques, mentre

que l'assemblea comunal s'encarrega de la resta (les activitats socials, culturals...). En canvi, rebutjant totalment el sindicalisme Urales proposa que sigui la comuna la que s'encarregui de tot; i això, Antonio Ocaña (1932) matissa que el comú del municipi lliure ha de substituir "al sindicat de treballadors en els pobles petits, i a la federació local en les ciutats", entenen que les qüestions econòmiques són també socials. Tan en un cas com en un altre, donat que les persones no poden abarcar-ho tot, aquestes a través del sindicat i/o el comú constitueixen comitès o departaments sectorials encarregats d'una sola qüestió per a la seva millor administració i gestió. Aquests comitès no tenen poder de decisió, sinó que responen a les decisions del sindicat o l'assemblea comunal Urales emfasitza el fet que els membres d'aquests són rotatius, amb l'objectiu d'evitar la seva professionalització i burocratització.

I, per últim, en les propostes comunales s'entén els municipis lliures com a interdependents, i no com a unitats aïllades. En aquest sentit són federables en diferents àmbits territorials per a l'administració i la gestió d'aquells afers d'una escala superior, seguint el principi elaborat per Proudhon (El principi federatiu, 1863). L'organització territorial resultant segueix un

esquema escalar: la federació de municipis forma la confederació comarcal; les comarcals la regional; i així successivament fins a arribar a l'ideal de la confederació mundial. Aquesta organització no ha d'implantar una pèrdua d'independència i autonomia dels municipis, ja que s'ha de mantenir sempre el poder de decisió en aquests. L'òrgan administratiu de les federacions són els consells federals, formats per un representant de cada municipi, el qual, com en el cas dels comitès, respon únicament a la comuna i és un càrrec rotatiu.

Al respecte d'aquesta organització federal també existeix una diferència substancial entre les propostes anarco-sindicalistes i anarco-comunalistes. En les primeres s'estableix que els municipis han de funcionar obligatòriament formant federacions, de la mateixa manera que l'organització dels sindicats. De fet, l'àmbit territorial d'aquestes federacions és "compost per tots els municipis situats en la jurisdicció de la unió regional de sindicats" (Besnard, 1933). En canvi, en l'altre extrem, Urales, sense negar la interdependència, és favorable a la no-dependència dels municipis (a l'igual que la no-dependència de les persones), de manera que cada municipi en el major

grau possible "s'abasti a si mateix". Quan això no sigui possible la federació i, important, els pactes de municipi a municipi (sense necessitat d'estar federats) es mostren com un mitjà per a l'abastiment de les necessitats comunes. Això és especialment interessant aplicat en la distinció de tipus de comunes que s'estableix en el Congrés de Saragossa (1936): les "comunes de consumidors" (les que segueixen la lògica de la producció industrial i agrícola) i les "comunes naturistes i nudistes, i d'altres" (que no segueixen lògiques productivistes). Aquestes segones, fora de l'àmbit anarco-sindicalista, no haurien necessàriament de federar-se, però podrien establir pactes amb aquelles altres per a les necessitats de productes industrials, infraestructures de comunicació...

Amb tot pot concloure's que les aportacions del municipalisme ibèric tenen molt a veure amb les propostes del municipalisme llibertari, de les quals conscientment o inconscientment s'han pres algunes idees. Així, per exemple, és interessant de notar que les federacions comunales i els pactes de municipi funcionen de la mateixa manera en la que Stowasser (1986) ha construït el Projecte A: un municipi amb balanç positiu ajuda a un altre amb balanç negatiu; si el municipi és

substituint per una unitat econòmica aquest pacte és la proposta de "doble-projecte" d'Stowasser.

Bibliografia

- ALÁIZ, Felipe (1945). *Hacia una federación de autonomías ibéricas*. [1993] Madrid/Alacant/Béjers: Madre Tierra/Fundación Anselmo Lorenzo/CNT
- BESNARD, Pierre (1933). "La organización política... o administrativa" a Orto, núm. 11
- BIEHL, Janet (1998). *Las políticas de la ecología social. Municipalismo libertario*.
- Alozainá/Madrid/Barcelona: Colectividad Los Arenales/Fundación Salvador Seguí/Virus
- CNT (1936). "El comunismo libertario, objetivo de la C.N.T." a HORWITZ, Irving Louis (1977): *Los anarquistas, vol.2: La práctica*. Madrid: Alianza
- MASJUAN, Eduard (2000). *La ecología humana en el anarquismo ibérico. Urbanismo "orgánico" o ecológico, neomalthusianismo y naturismo social*. Barcelona: Icaria
- OCAÑA, Antonio (1932). "El municipio libre" a GOMEZ, Luis i PANIAGUA, Xavier (1991): *Utopías libertarias españolas siglos XIX-XX*. Madrid: Tueró/Fundación Salvador Seguí
- PANIAGUA, Xavier (1982). *La sociedad libertaria. Agrarismo e industrialización en el anarquismo español 1930-1939*. Barcelona: Crítica
- SANZ, Carles (2001). "Municipalismo: una alternativa libertaria" a *Butlletí de la Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarco-sindicalistes*, núm. 5
- STOWASSER, Horst (1986). "El Proyecto A" a DDAA (2003): *La utopía es posible. Experiencias posibles*. Buenos Aires: Tupac
- URALES, Federico (1932). "Los municipios libres (ante las puertas de la anarquía)" a NOGUEIRA, Ángel (coord.) (1988): *Pensamiento y estética anarquista. Análisis y documentación. Selección de textos de F. Urales*. Barcelona: Anthropos

Mundana (El Pèsol Negre)

Evidentment, emmarcar la crítica a les tesis de l'assagista Murray Bookchin conegudes amb el nom d'ecologia social en aquestes ratlles pot ser entesa com a una exposició reduccionista, però no es tracta en cap cas d'una pugna retòrica sinó de llançar certes reflexions per enriquir el debat al voltant d'aquest tema. Ja arribant a la fi d'aquest dossier central, segurament haver difós aquest plantejament pot aportar nous canals de reflexió sobre les possibilitats de participació política en algunes persones mentre que a d'altres els pot semblar una traïció a les idees anarquistes ja que existeixen diverses tendències anarquistes i les seves idees difereixen respecte l'organització

OPINIÓ: La concepció d'un ideal irrealitzable

d'una nova societat. Bookchin creu que el poder no pot ser mai eliminat i pensa que uns pocs sempre posseiran poder en alguna situació, tant si es tracta d'un dictador d'un estat feixista com de ciutadans lliures en assemblees democràtiques. Seguint aquesta lògica proposa una participació llibertària a l'administració municipal com a via per aconseguir de manera legítimada el municipalisme llibertari. D'aquesta manera rebutja la ruptura amb la reproducció constant d'aquest sistema d'exploració i opressió. En confrontació cal dir que a part d'allò que implica participar en les eleccions, fins i tot en les eleccions municipals estructurades al voltant de la democràcia

directa, les lluites sintetitzades sota una mateixa estructura són fàcilment integrades dins de les estructures de poder de la societat actual. Em pregunto si fins i tot seria possible que tal procés ajudés a reforçar l'autoritat i el poder de l'estat tal i com s'ha donat amb tantes reivindicacions absorbides i tergiversades pels poders polítics.

Tenint en compte també que mentre el municipalisme llibertari es centra en l'augment del poder polític local la vida econòmica resta tan particularment globalitzada que crec que seria impossible que una comunitat pogués arribar a resistir les pressions de la gran economia i els interessos de classe per sí mateix

xa. D'aquesta manera aquest plantejament resta sota la meua opinió dins d'una utopia del tot impracticable integralment per la qual cosa és fàcilment adaptable en algunes de les seves parts per certes tendències esquerrenoses actuals, tal i com està succeint. Seria doncs a través dels mitjans des d'on es tergiversaria el fi. Al meu entendre ens hauríem d'allunyar del mite de la democràcia directa, de la imatge estereotipada de les grans lluites de masses i del concepte del creixement exponencial d'un moviment que es crea per dominar i controlar-ho tot. Si contràriament però són els mateixos mitjans els que ens deturminem el fi per què no deixem de

banda la tendència cap a l'augment quantitatiu i ens posicionem per l'anhel qualitatiu. Per què no mirem de crear uns bases propugnants en primer lloc la revolució de la vida quotidiana i de les relacions sense la qual no es pot plantejar cap alternativa ja que la «futura revolució» no arribarà o en cas de fer-ho arribarà atapeïda de vicis autoritaris. En tot cas, quan siguem capaços de viure lliurement ja pensarem com volem desenvolupar-nos. L'ecologia social homogenitza l'objectiu obviant així les diverses situacions d'aquells col·lectius doblement oprimits, per això em sembla que prèviament hem de fer la crítica a tota mena de poder, no només del polític i aplicar amb una sincera transversalitat l'antiautoritarisme.